

Emelőkosaras gépjárművek – a munkavégzés biztonsága a mentőkosárban

Az emelőkosaras gépjárművekben a tűzoltás és mentés hatékony és biztonságos végrehajtása speciális előírások betartását követeli meg. Ilyen a mentőkosárban történő munkavégzés, amely során a tűzoltó és a mentendő személy is veszélyben lehet, sőt egymást is hozhatják veszélyes helyzetbe. Az indulás előtti, a mentőkosárban szükséges munkavédelmi felszerelések, a végzett tűzoltói tevékenység és a személymentés során betartandó szabályokat összegzi szerzőnk.

Indulás

- A mentőkosárban végzett kezelésnél ügyelni kell arra, hogy a mentőkosarat, gémet “ne ültessük fel” építményre, talajra.
- A talajról történő indulásnál lehetséges kezelői hiba, hogy a kezelő már felfelé figyel, mialatt a talajközelen ütközik, felakad vagy esetleg személyt elűthet.
- A mentőkosárba fellépés után zárni /rögzíteni/ kell a belépő ajtót /korlátot/. Lelépésnél LE, fellépés után FEL állásba lehet /kell/ helyezni a hidraulika nyomást biztosító kart.
- A mentőkosárba szállás előtt el kell helyezni a kosárban az önmentésre alkalmas mászóövet és mentőkötetet. Az ereszkedő géppel ellátott mentőkosárnál előzetesen meg kell győződni arról, hogy a mentőfelszerelés alkalmas-e a leereszkedésre.

Védelem

- A mentőkosárba csak egyéni védőeszközökben szabad munkát végezni /sisak, védőruházat, védőcsizma/. A védőruházat a kárhelyszín jellegéből adódóan kiegészülhet egyéb primer és szekunder védőeszközökkel is /pl. légzőkészülékkel, gáz- vagy hővédő ruházattal/. A légzőkészülékben végzett munkavégzésnél a mentőkosárban tartózkodó tűzoltónak figyelembe kell vennie a légzőkészülék védelmi idejét. Olyan rendszerrel, ahol a mentőkosárban légzőkészülék, levegő csatlakozási rendszer van kialakítva, a forgótorony kezelőhelytől /a palackot nem kell a mentőkosárban elhelyezni/ külön kezelési szabályok érvényesek.
- Minden személy, védőeszköz, kisgép súlyát számításba kell venni a mentőkosárban, ezek összsúlya nem lépheti túl a megengedett kosárterhelést /365-400 kg-ot/. Munkaeszközt, szerszámot, védőfelszerelést a mentőkosárban hagyni tilos.
- Szeles időjárás esetén - az akaratlan mozgások elkerülése miatt - kezelőszerv működtetésénél célszerű az erre a célra kialakított segédkorlátokba kapaszkodni, szükség esetén a kikötést elvégezni.
- A mentőkosárban végzett munkáknál lelógó vezeték, tömlőt - amely beakadhat /kivétel az önmentő ereszkedő kötélt/ - csak úgy alkalmazhatunk, ha előtte szakember /kezelő/ biztosította, hogy a kötelek, kábelek, tömlők nem akadnak össze, nem veszélyeztetik az EG üzemét.

- A mentőkosárban kisfeszültségű árammal történő munkavégzésnél fokozott óvatossággal kell betartani a vonatkozó előírásokat és szabványokat /MSZ 1585, 1600, 172, 475/
- A mentőkosárban szállított, elhelyezett tárgyak, felszerelések rögzítéséről, kizuhanás, leesés elleni védelemről célszerű gondoskodni, mert a magasból leeső tárgyak súlyos balesetet okozhatnak vagy tönkremenetelük meghiúsíthatja a feladat végrehajtását.

Tilos

- A mentőkosár padlótoldalának terhelhetőségét átlépni /ez általában a padlótoldal kosár felőli szélén 1-2 fő átlagos súlyú személy/.
- A mentőkosár korlátjára felmászni /felülni/, arról kikapaszkodva munkát végezni.
- A mentőkosarat felső állásban elhagyni /a mentőkosarat kezelő nélkül hagyni/.
- A mentőkosár megengedett terhelését túllépni. /365-400 kg/
- Olyan beavatkozás, amikor a tűzoltó egyik lába a mentőkosárban, a másik pedig valamilyen külső létesítményen áll.
- A mentőkosárból - a gyártómű szerint - provizorikus további hosszabbítást /dugólétrát, falétrát stb./ alkalmazni távolságok áthidalására.

Működés

- Abban az esetben, ha a mentőkosárból hab-vízágyút működtetünk és ott kezelők is tartózkodnak, akkor már a tűzoltótechnikai rendszer /felszálló vízvezetékek/ feltöltésekor is csökkenteni kell a mentőkosár terhelhetőségét a gyártómű által megadott mértékben: pl. SS 400 típusnál 145 kg-al. Hasonlóképpen csökkenteni kell a mentőkosár terhelését, amennyiben rögzített mentőtömlőt /zárt mentőcsúszdát/ rögzítünk a kosárra.
- Hab-vízágyú mentőkosárból történő üzemeltetésénél célszerű 2 fő tűzoltót igénybe venni a felső kezelő helyen / egy kosárkezelő, egy vízágyú kezelő/. Hosszabb ideig tartó tűzoltásnál vagy veszélyes környezetben - a hab-vízágyú rögzítésével - nem indokolt a FKH-n is kezelő, működtethetjük az EG-t habárbócként is!
- Hasonló a helyzet fagallyazás, ledarabolás, láncfűrészrel történő végzésekor. Ezeknél a műveleteknél nagyon fontos figyelni: a láncfűrész kezelői tűzoltó mozgására /forgás, odanyúlás/, a lezuhanó, lecsapódó ágak, tuskók mozgására, a talajra /EG-re/ zuhanó levágott részekre. Szükség szerint gondoskodni kell ezek előzetes megkötéséről és leeresztéséről.
- A munkakosárban tartózkodó, munkát végző idegen, külső szakvállalat szakembereitől meg kell követelni a munkakosárban végzett munkákhoz előírt feltételek meglétét és betartását. /alkalmas állapot, védőeszközök használata, magatartási szabályok/ Ilyen esetben is kötelező a munkavégzésnél a tűzoltói - gépkezelői - jelenlét!

- Ha völgymenetben kell dolgozni, akkor kerülni kell minden dinamikus terhelést, tilos a mentőkosár túlterhelése!
- Nem szabad úgy heveder felhasználásával külső, szomszédos oszlophoz, szerkezetekhez kapcsolódni, hogy közben a mentőkosárban tartózkodunk.
- Fontos tudni, hogy a mentőkosár rögzített /nem nyíló vagy behajló/ korlátpereme alkalmas biztonsági övek végének rögzítésére.

Személyek mentése

- Az EG mentőkosarába személyeket léptetni, beemelni csak akkor szabad, ha az EG munkakosara a célponthoz odatelepült, ilyenkor további műveleteket végezni tilos, a hidraulikanyomást vezérlő karral le kell kapcsolni.
- Az EG mentőkosarát túlterhelni tilos! Amennyiben olyan kialakítású az EG, hogy a gémszerkezeten és az ostorgémen közlekedésre, mentésre alkalmas létrakészlet is kialakításra került, akkor a menekülő személyek számát a gyártómű által meghatározottak szerint kell figyelembe venni. Ez azt jelenti, hogy ilyenkor a mentőkosárban csak egy fő tartózkodhat /ha van/, az ostorgémen két fő, a gémszerkezet létrakészletén pedig egyenletesen egymástól azonos távolságban 6-8 fő mászhat egyidejűleg. A mászásnál kerülni kell az ütemes mozgást, amely a gémszerkezet lengését eredményezheti.
- Személyek mentésekor az alsó és felső kezelőhelyeken tartózkodó gépkezelők nem hagyhatják el a helyüket.
- Személymentéskor minden esetben segíteni kell a padlótoldatra vagy a mentőkosárba történő átlépésnél. Ha a lehajtható padló toldatra történik a mentendő átléptetése, akkor őket be kell segíteni utána a mentőkosárba. Ha arra lehetőség van, a mentendő személyt az átléptetésnél kötéllal biztosítani lehet.

Zemplén István ny. tű. alez.